

Jak Britské listy upravují smysl článků, ze kterých citují

Vladimír Stwora

25.8.2006

Jan Čulík nesmírně rád a často chválí západní masmédiá za vyváženost a naopak obviňuje česká masmédiá z manipulace s fakty, ze zamlčování některých informací a z protlačování jednostranného pohledu na věc. Ne že by neměl pravdu, ale... Předpokládal bych, že tepám-li nějaký nešvar, sám se ho snažím vystříhat.

Dnes se v Britských listech objevil článek [Lidé vítají zákaz kouření ve veřejných místnostech](#). Trošku mě ten nadpis zarazil. Opravdu vítají? Vzpomněl jsem si totiž, že jsem ráno v rámci své každodenní svodky četl [článek](#) o chystaném zákazu kouření ve Francii, který zdaleka nevyzníval tak jednoznačně. Klikl jsem si na odkaz za článkem v BL a koukám, nadpis původního článku zní: *Velký otazník: Byl zákaz kouření ve veřejných prostorách úspěchem?* ([The Big Question: Have the bans on smoking in public places been a success?](#)) Takže první trestné body pro BL. Pan Čulík nejen že tu otázku vůbec nepoložil (jaképak ptaní, že jo?) on si na ni rovnou i odpověděl.

Ale pojďme dále. Pan Čulík ve svém článku uvádí:

Francie oznámila, že od 1. ledna 2007 chce zavést zákaz kouření ve veřejných místnostech. Ve Skotsku údajně takový zákaz, který je tam v platnosti od konce března 2006, vedl k poklesu zisků restaurací a hotelů.

První věta je oznamovací a bez emočního náboje. Druhá naznačuje, že to rozhodnutí možná může mít jakési negativní důsledky (pokles zisku) a je uvozena slovíčkem *údajně*. Mám rád to slovíčko. Sám ho občas používám. Má totiž úžasnou schopnost zironizovat a zpochybnit něčí tvrzení. Řeknu-li, *v Iráku minulý měsíc zahynulo 15 tisíc civilistů*, zní to vážně. Ale napíšu-li, *v Iráku údajně zahynulo 15 tisíc civilistů*, je to takové *vošajstlich*. Tak zahynulo nebo nezahynulo? A kdo to vlastně říká?

Ano, používám to slovíčko, pokud cituji ze zdrojů, o kterých vím, že často lžou. Což jsou například všechna oficiální prohlášení Bílého domu nebo zprávy stanice Fox. Jinak jsem s ním opatrný vědom si jeho síly. Asi bych váhal vložit ho do věty při překladu seriózně znějícího článku ze seriózního zdroje jen proto, že vnitřně nesouhlasím s tím, co se tam uvádí. V původním článku se totiž doslova píše:

Asociace skotských obchodníků provedla průzkum mezi 365 členy a zjistila, že od 26. března t.r., kdy vstoupil zákon v platnost, poklesla tržba zhruba o deset procent. Nicméně kritikové upozorňují, že mnoho dalších pubů a hotelů se výzkumu nezúčastnilo. (*The Scottish Licensed Trade Association surveyed 365 members and found that trade was down by about 10 per cent since the ban came into effect on 26 March this year. However, critics point out that many more pubs and hotels in Scotland did not take part in the survey.*)

Hm. Vidíte tam někde slovíčko *údajně* (*allegedly / reportedly / purportedly*)? Já ne. Ale pojďme dál. V původním článku se dále uvádí:

V Irsku platí zákaz kouření ve veřejných prostorách od března 2004. Organizace The Vintners Federation of Ireland tvrdí, že návštěvnost od té doby poklesla o 20 až 30 procent. Ale zastánci zákazu kouření naopak uvádějí, že prodej piva, vína, tvrdého alkoholu a pokrmů v irských pubech ve skutečnosti vzrostl o pět procent do října 2005, tj. v prvním roce, kdy platil zákaz kouření.

Článek v Independent tedy uvádí tvrzení proti tvrzení aniž by se pokusil zpochybnit jedno proti druhému. Zkrátka A říká tohle, B říká tohle a ty si čtenáři vyber. A jak to interpretuje pan Čulík? Inu čulíkovsky:

K témuž došlo v Irsku, kde platí zákaz kouření ve veřejných místnostech už od března 2004, avšak protikuřáčtí aktivisté poukazují na to, že objem prodeje lihovin a jídla v irských hostincích v prvním roce zákazu, do října 2005, stoupl o 5 procent.

Pan Čulík prostě „přehlédl“ tvrzení o poklesu tržeb o 20 až 30 % a uvedl jen tvrzení o vzrůstu o pět procent.

Tentokrát – všimněte si – slovíčko *údajně* zcela chybí. Ačkoliv právě zde by se hodilo.

Článek v Independent je velmi profesionálně zpracován. Rozebírá PRO a PROTI, titulky kapitol neoznamují, ale kladou otázky (Jaká je irská zkušenost se zákazem kouření na veřejných místech? Protestovali lidé proti zákazu kouření? Které důvody hovoří pro zákaz kouření? Neohrozí to práva kuřáků? Je pasivní kouření opravdu škodlivé?) a v každé kapitole se skutečně snaží na tyto otázky odpovědět.

Poslední kapitola má název *Je správné zakázat kouření na veřejných místech?* A následují tři důvody proč je to správné a tři důvody, proč je to špatné.

ANO:

- pasivní kouření ohrožuje zdraví pracovníků restaurací a pubů
- většina kuřáku by ráda přestala, ale mají slabou vůli, zákaz je zbaví pokušení si zapálit
- zákazníci trpící astmatem by neměli být omezováni ve výběru restaurací

NE:

- celostátní zákon není nutný, trh sám bude regulovat, co si zákazníci přejí a bude nabízet jedno i druhé
- většina lidí nechce být hlídána jako děti v jeslích, nepřeje si, aby jim někdo bránil převzít osobní zodpovědnost
- důkazy o škodlivosti pasivního kouření byly některými vědci zpochybněny

Jak si to přeložil pan Čulík?

Hlavním argumentem pro zákaz kouření ve veřejných místnostech je úsilí přestat vystavovat pracovníky restaurací druhotnému kouření. Ministři zdravotnictví také doufají, že zákaz kouření ve veřejných místnostech povede k všeobecnému poklesu kouření.

Ale proč se nerespektují práva kuřáků? Hlavním argumentem je opět to, že je neférové vystavovat zaměstnance hostinců a restaurací druhotnému kouření od zákazníků, které způsobuje rakovinu. Někteří vědci však zpochybňují nebezpečí pasivního kouření...

Prostě vyjmenoval argumenty pro zákaz kouření a argumenty proti zakazu téměř ignoroval; ponechal jen jeden (Někteří vědci však zpochybňují nebezpečí pasivního kouření). Divím se, že tam nepřidal slovíčko *údajně*.

URL adresa článku:

<http://www.zvedavec.org/naokraj/2006/08/1720-jak-britske-listy-upravuji-smysl-clanku-ze-kterych-cituji.htm>